

Є. І. Пересунько, студент групи ПЗП-20-7 (*ХНУРЕ, Харків*)

А. В. Сергієва, ст. викл. (*ХНУРЕ, Харків*) – науковий керівник

ВПЛИВ ТЕАТРУ КОРИФЕЇВ НА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

The theatre has always played an important role in the culture of mankind, Ukrainian theater is no exception. Theatrical art appeared in Ukraine very early. Ancient settlements had a specially arranged place, where the public could not only observe the rites, rituals and holidays, but also take part in them.

Театр завжди відігравав важливу роль у культурі людства, український театр не є виключенням. Театральна мистецька діяльність з'являється в Україні дуже рано. Стародавні поселення мали спеціально облаштоване місце, де публіка могла не лише спостерігати обряди, ритуали та свята, а й брати в них участь.

Через втрату державності українська культура досить довго придушувалася з боку влади, проте вона не зупиняла свій розвиток і вдосконалювалася. Люди та угруповання, що намагалися протистояти тиску з боку імперій, розпочинали свою діяльність приховано, але є й ті, хто працював відкрито та отримували визнання. Серед них є і Театр корифеїв. Мета роботи – з'ясувати вплив трупі Кропивницького на національне відродження в літературі та культурі. Діяльність першого професійного українського театру досліджували А. В. Мудренко, Колегіна К. В. та інші.

Театр корифеїв вважають першим професійним українським театром. Заснували його 1882 року. Але він не є першим театром. Театральні трупи почали з'являтися в другій половині XVIII століття, перші стаціонарні театри на території сучасної України – на початку XIX століття. У цей же час обертів набирає аматорський театральний рух.

У 1863 р. було прийнято Валувський циркуляр, а в 1876 р. – Емський указ, що заборонили використання української мови не тільки у письмовому, а й в усному вигляді у публічних виступах. Не зважаючи на це, театру вдалося зняти заборону, проте це не скасовувало обмеження. Спочатку необхідно було робити виступ російською і лише потім – українською.

27 жовтня 1882 року народився перший професійний національний реалістичний театр під керівництвом М. Л. Кропивницького – Театр корифеїв.

До цієї трупи також увійшли Марія Заньковецька, Іван Карпенко-Карий, Микола Садовський, Панас Саксаганський, Марія Садовська-Барілотті та Михайло Старицький. Саме завдяки такому складу Театр корифеїв отримав справжнє визнання та народну любов.

Щоб не відставати від інших труп та зберегти особливість репертуару, Кропивницький постійно оновлював його. Він додав до нього нові твори, серед яких є і його власні, як «Дай серцю волю, заведе в неволю», «Доки сонце зійде, роса очі виїсть», «Глитай, або ж павук», «По ревізії», «Олеся», «Замулені джерела», «Скрутна доба» та інші. «Скрізь, де українські актори давали вистави, вони мали незмінний успіх. Стиль синкретичного театру, що поєднував драматичне й комедійне дійство з музичними, вокальними сценами, включаючи хорові й танцювальні ансамблі, вража в суто народною свіжістю й неподібністю до жодного існуючого театру» [2].

Здобуття успіху під час гастролей у Петербурзі – унікальне явище для української трупи. «Слава трупи в Петербурзі росла з кожним днем. Квитки на вистави продавали на тиждень раніше, і вся вулиця Мойка, що вела до театральної каси, була запруджена людом усяких рангів» [3]. Не зважаючи на це, Театр корифеїв не зрадив своїм переконанням працювати для українців. Цікавим також є той факт, що трупа Кропивницького гастролювала також Польщею та Австро-Угорщиною.

Театр корифеїв припинив своє існування у 1914 році. Дуже важко уявити, що б втратила Україна, якби трупа Кропивницького не існувала б взагалі. Він зробив вагомий внесок не лише у розвиток українського театру, а й культури загалом.

Література

1. Історія театру корифеїв на Кіровоградщині: реферат. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/news/istoriya-teatru-korifeiv-na-kirovogradshchini> (дата звернення: 28.10.2020).
2. Театр корифеїв, як унікальне явище в історії світового сценічного мистецтва : Тези допов. URL : <http://ukr-kult-vs.z.kpi.ua/uk3/paper/view/10936> (дата звернення: 29.10.2020).
3. Театр корифеїв VS Російська імперія: як українські митці рубали щупальця національній амнезії: стаття. URL: <https://iprosvita.com/teatr-koryfeiv-vs-rosijska-imperiia-iak-ukrainski-myttsi-rubaly-shchupaltsia-natsionalnoi-amnezii/> (дата звернення: 28.10.2020).